

nogen Tvivl, om det ogsaa var saa, og de senere have ikke nærmere motiveret denne Paastand. Forsaavidt det ærede Medlem fra Bornholm (Krabbe) har sagt, at det Udtryk „med Fæsterens Samtykke“ skulde indeholde, at man, ved at antage denne Paragraph, indrømmede Fæsterne Medelendomsret, da kan jeg aldeles ikke gaae ind derpaa; thi Lehnbesidderen behøver jo aldeles ikke at henvende sig til Fæsteren og tilbyde ham Salg; han kan ganske rolig blive indtil Gaarden bliver fæstledig, og da kan han sælge den ved offentlig Auction til hvem han vil, saa at jeg heraf aldeles ikke kan indsee, at der i denne Paragraph indeholdes Noget, der skulde kunne bevise, at de have nogen som helst Eiendomsret. Den ærede 1ste Rigsdagsmand for 9de Kreds (Dahl) har sagt, at, dersom man gaaer ind paa Paragraphen, saaledes som den er kommen fra det andet Thing, saa stærk Afhændelsen af Gaardene ikke saa hurtigt. Jeg maa tilstaae, jeg troer heller ikke, at det har saa stor Hast dermed; jeg troer, at man kan gjerne vente lidt. Jeg har engang tidligere udtalt, og jeg skal gjentage det, at jeg er af den Formening, at Fæsterne intetsteds have det i Reglen bedre end netop paa Lehnsgodserne. Lehnbesidderen har sædvanligt et Navn, han som Godset har arvet efter sine Fædre, og han er i Almindelighed tilbøielig til, netop paa Grund deraf, at tage særdeles Hensyn til sine Bønder. Det kommer ikke alene an paa, at en Sag fremmes med Hurtighed, det kommer ogsaa an paa, at den fremmes paa den fornuftigste, bedste og for alle Parter hensigtsmæssigste Maade. Den samme ærede Rigsdagsmand har endvidere bemærket, at — jeg synes, han sagde saaledes — det var umuligt at faae Flere til at kjøbe paa eengang (Dahl: Næsten!) Naa! næsten umuligt. Hvorvidt det grændser til Umulighed, har den ærede Rigsdagsmand imidlertid ikke nærmere bestemt. Jeg troer ikke, at det er næsten umuligt; man seer mangen Gang, at det meget godt lader sig gjøre. Jeg vil da vende mig til den tredie Ting, som den ærede Rigsdagsmand fremførte. Han sagde, at det lod sig allerbedst gjøre ved Mellemmænd. Lad os da antage, at der fremtræder saadanne Mellemmænd, der nu skulle arrangere et Salg.

Enten maa jo disse Mellemmænd, naar det skal fremmes hurtigt, som den ærede Rigsdagsmand vilde, see at faae Flere til at kjøbe; — men det, sagde den ærede Rigsdagsmand, var næsten umuligt at faae dem til; — eller ogsaa maae de blive, indtil Gaardene blive fæstledige, og hvad Fordeel have de vedkommende Parter deraf? Lehnbesidderen har vistnok ingen Fordeel deraf, og Bønderne have i Sandhed heller ingen Fordeel deraf; thi den, der kjøber og gjør det til en Spekulation, han vil nok passe paa, at han faaer sin Fordeel deraf. Jeg troer ikke, at det er til Bønderstandens Fordeel, at disse Mellemmænd optræde. Jeg er jo ikke saa nøie bekendt med denne Art af Slagteri; men jeg troer ikke, at det har det bedste Nygte paa sig her i Landet. Uagtet Resultatet undertiden kan være meget godt, idetmindste for enkelte af Bønderstanden, troer jeg dog, at den offentlige Stemning ikke just er for dette Slags Traffik. Den ærede 4de Rigsdagsmand for første Kreds (Blekingeberg) har yttret sig imod denne Paragraph, og han har flere Grunde til at yttre sig derimod. Han siger, at denne Paragraph tager Hensyn til Brugerens fornemmelig og ikke til Eieren. Jeg kan ikke ganske være enig med ham, naar han siger, at denne Indretning ikke har været indstiftet til Gavn for Bønderstanden, men for Lehnbesidderne. Jeg troer, at, naar Staten ordner saadanne Forhold, som det hele Lehn-Institut, maa man ikke sige, at det er til udelukkende Gavn for den ene af Parterne og ikke til Gavn for den anden; thi da siger man, efter min Formening, at Staten, idet den gjorde dette, handlede ubilligt og uretfærdigt. Dette er i det Mindste min Mening. Naar Staten træffer en Foranstaltning af en saa indgribende Virkning som denne, maa man forudsætte, at den har taget det tilbørlige Hensyn til begge Parter, og ikke gjort en Indretning, der gæver en enkelt Familie, men som derimod maa forudsættes at være til Skade for mangfoldige andre Familier.

Naar man endvidere har sagt, at der var ligesom noget Nedværdigende i, at Eieren skulde bede Bønderne om Tilladelse til at maatte sælge, da kan han jo meget let undgaae dette;